

”Många trodde kanske att vi faktiskt kunde stoppa kriget och när det ändå satte i gång följde känslor av hopplöshet.”

Sköld Peter Mattis, en av grundarna till Nätverket mot krig.

är fel ställd och är egentligen fortfarande mest förvånad över att de alls lyckades mobilisera så många.

– Men det låg något i luften och för en gångs skull hade vi också media på vår sida, säger Märit Hamlin.

I SÖKANDET EFTER de försvunna krigsprotesterna är det kanske också läge att lyfta blicken något. Magnus Wennerhag är forskare i sociologi vid Lunds Universitet och disputerade 2008 på boken *Global rörelse – Den globala rättviserörelsen och modernitetens omvandlingar*. Han menar att det skett stora kulturella förändringar kring hur vi betar oss inför samhälleligt engagemang. Ett exempel är den tendens till individualisering av politiken som gör att många kanske hellre engagerar sig i lösa nätverk än går med i ett politiskt parti.

– I ljuset av en sådan utveckling är de stora demonstrationerna mot Irakkriget väldigt intressanta eftersom man mycket snabbt, till och med på global nivå, kunde åstadkomma en väldigt stor mobilisering som sedan snabbt ebbade ut.

Den lätthet, som är en del av styrkan med att på kort tid kunna samla väldigt många, kan alltså göra att mobiliseringen också blir svår att vidmakthålla. En annan möjlig förklaring till antikrigsrörelsens hastiga uppgång och fall är den specifika kontext som protesterna uppstod i. Wennerhags egen forskning är inriktad på den globala rättviserörelsen och de protester som fick stor uppmärksamhet kring millennieskiftet. Han menar att det spelar roll att det var i dessa nätverk som antikrigsrörelsen till stor del föddes, med ett tydligt startskott på European Social Forum, ESF, i Florens 2002. Protesterna inför Irakkriget kan på det sättet betraktas som den sista större händelsen som kan kopplas till den globala rättviserörelsen.

– De här grupperna hade inte primärt någon fredsagenda, utan var inriktade på social rättvisa med fokus på globala institutioner som Världsbanken – även om det under Bush-eran blev tydligt hur den typen av globala maktordningar fick ett mer krigiskt ansikte.

Det pågick mycket diskussioner inom den globala rättviserörelsen kring hur man kunde transformera sin globaliseringskritik

Nätverket mot krig förde samman en rad organisationer under gemensam flagg.

till en antikrigskritik, men Magnus Wennerhag tror att det är ganska svårt att byta måltavla på det sättet.

På ett mer generellt plan finns det en rad faktorer som avgör om en social rörelse ska bli stark och uthållig.

– Grundläggande är att man slår an en

viktig fråga i samtidsdiskussionen – en ouppmärksammas konflikt eller fråga som möjliggör nya politiska ståndpunkter eller aktörer.

Det är också betydelsefullt hur motaktören, till exempel staten, agerar och där handlar det om en balans mellan framgång

Fakta Krigets konsekvenser

■ **Uppgifterna om** antalet döda sedan invasionen går isär. Enligt Iraq Body Count, som endast för statistik över dokumenterade civila dödsfall till följd av våld, har mellan 91 059 och 99 431 personer dött i Irak sedan 2003.

Det irakiska hälsodepartementet talar om mellan 100 000 till 150 000 dödade, medan en undersökning publicerad i tidskriften *the Lancet* beräknar att ockupationen har lett till en överdödlighet på omkring 650 000 irakier.

■ **UNHCR uppskattar** att mer än 4,7 miljoner irakier har tvingats på flykt sedan 2003, varav 2,7 miljoner är internflyktingar. Enligt USA:s försvarsdepartement har omkring 4 200 amerikanska soldater dött i Irak sedan 2003.

och bakslag. En väldigt hårdhänt stat kan slå åt olika håll och både trycka tillbaka och radikaliserar en rörelse. I Sverige är den i internationell jämförelse relativt svaga miljörelsen ett exempel på motsatsen, där staten var snabb med att snappa upp krav och omsätta dem i politik, vilket ledde till att rörelsen försvagades.

LIVSLÄNGDEN FÖR de mest massiva antikrigsprotesterna i Sverige kan kanske begränsas till den 15 februari 2003, men det betyder inte att rörelsen dog ut. Fredaktivisten Agneta Norberg som varit engagerad mot USA:s verksamhet i Irak sedan 1991, hävdar att fredsrelsen i högsta grad lever.

– Vi har fortsatt att ha våra demonstrationer och seminarier och har bjudit hit föräldrar till soldater som har dött i kriget, säger Agneta Norberg.

I likhet med flera av sina kollegor i nätverket betonar hon också de effekter som denna ”första samordnade globala” fredsmänsifestation ändå fick. Att det inte blev något mandat från FN:s säkerhetsråd och att många av de världens tvekan ledare i slutänden inte kunde ge sitt stöd till USA:s invasion.

– Många blev kanske desillusionerade när kriget bröt ut, men vi lyckades ändå rucka lite på makthavarna, säger Agneta Norberg.

– Och den som har varit med förut vet att kampen är lång.

kristina.lindquist@arbetaren.se

USA medger att de inte hittat några massförstörelsevapen. I januari hålls ett våldskantat val med ett deltagande på 60 procent. Segrar gör

shiamuslimska Förenade irakiska alliansen, UIA. I oktober antas en ny konstitution och sedan hålls val till parlamentet, där UIA blir största parti.

Bombningen av den shiitiska al-Askarimoskén utlöser en kraftig våldsvåg. I maj enas kurder, shiiter och sunniter om en ny regering, men våldet fortsätter och året blir det blodigaste sedan kriget inleddes.

Den 30 december avrättas Saddam Hussein, dömd för folkmord på shiamuslimer i Dujail 1982. Anfallskrigen mot Iran och Kuwait, terrorn mot den egna befolkningen inklusive massmor-

den på kurder berörs inte i rättegången, som även kritiserar för att inte ha varit opartisk. Mäniskorättsorganisationer och många europeiska ledare motsätter sig även själva dödsdomen.

2005

Cirka 1500 personer demonstrerar i Stockholm och drygt 1000 i Göteborg. Demonstrationer genomförs även i Malmö, Lund och Luleå.

2006

Sammanlagt omkring 1500 personer demonstrerade på lördagen i Stockholm, Göteborg och Malmö. Bland talarna i Stockholm finns förre kabinetssekreteraren Sverker Åström som uppmanar till fortsatta protester mot USA:s närvaro i Irak.